

**Bestaat
er een
geestenwereld?**

Bestaat er een geestenwereld?

Hoe verklaren wij de vele soorten buitenzintuiglijke waarneming die de natuurwetenschap voor een raadsel plaatsen? Is het mogelijk via een medium te communiceren met overleden mensen en boodschappen uit een andere wereld te ontvangen?

DIT BOEKJE MAG NIET WORDEN VERKOCHT.

Het is een kosteloze publikatie, uitgegeven in het algemeen belang door de Wereldwijde Kerk van God.

Oorspronkelijke titel:
Is There a Real Spirit World?

Hoofdstuk Een: tekst van Larry Holm
Hoofdstuk Twee: tekst van Keith W. Stump
Hoofdstuk Drie: tekst van Roderick C. Meredith
Hoofdstuk Vier: tekst van Keith W. Stump
Hoofdstuk Vijf: tekst van Graham Davies
© 1989 Worldwide Church of God
Illustratie omslag: Haruo Ishioka
Alle rechten voorbehouden
Printed in The Netherlands

Inhoud

Hoofdstuk Een

WAT IS „CHANNELING“?	1
----------------------------	---

Hoofdstuk Twee

COMMUNICATIE MET DE DODEN?	4
----------------------------------	---

Hoofdstuk Drie

BESTAAT ER EEN WERKELIJKE GEESTENWERELD?	9
---	---

Hoofdstuk Vier

„GELEIDEGEESTEN“	13
------------------------	----

Hoofdstuk Vijf

DROMEN, DROMERS EN DE GEESTENWERELD	19
--	----

WAT IS „CHANNELING”?

„CHANNELING” IS volgens degenen die het ervaren het contact tussen een mens en een geestelijk wezen. De belangstelling voor *channeling* neemt sterk toe. In de V.S. experimenteren sommige scholen reeds met voorbereidend onderwijs in meditatie- en zelfwaarderingstechnieken voor het geval sommige kinderen innerlijke gaven mochten ontdekken die tot channeling en andere psychische activiteiten zouden kunnen leiden.

Wat is de reden van die groeiende belangstelling?

De reden is dat channeling de pretentie heeft een persoonlijk toegangsbewijs te zijn tot een nieuw en verbeterd „ik”, een evolutionaire, geestelijke stap in de richting van een nieuw tijdperk.

In werkelijkheid is channeling echter een oude occulte kunst die de laatste jaren veelvuldig wordt toegepast bij verschillende geestelijke activiteiten, waaronder technieken voor bewustzijnsverruiming.

Wat channeling is

Laten wij eens een specifiek *channel* („kanaal”: beoefenaar van channeling of medium) observeren. Hij of zij verzamelt een publiek om zich heen, zingt enkele regels of brengt door een vorm van meditatie zijn of haar bewustzijn in een neutrale toestand, waardoor het ontvankelijk wordt voor contact met een bepaalde „geleidegeest”. De channel verslapt

mogelijk even, maar vervolgens gebeurt er iets ongewoons.

De als channel functionerende persoon lijkt plotseling vervuld van een volkomen andere persoonlijkheid. Naar men beweert is de geest nu in het individu werkzaam.

De geest beweert doorgaans een of ander exotisch, vaak tot het verleden behorend wezen te zijn, al zijn er ook geesten die beweren „van de toekomst”, van een andere planeet, of zelfs de stem van een plant of dier te zijn.

De channel knoopt een boeiende dialoog aan met het publiek. Soms wordt aan elke toehoorder afzonderlijk een persoonlijke boodschap doorgegeven, wordt de diagnose van een ziekte gesteld of welsprekende „wijsheid” of fantasie medegedeeld.

Hoe moet dit worden verklaard? Thelma Moss, parapsychologe aan de universiteit van Californië, zegt: „[Dit is] een nieuwe naam voor een aloude activiteit die op de mediums en op het orakel van Delphi teruggaat.”

Dr Moss legt uit dat channeling „precies het tegendeel is van bewustzijnsverruiming . . . [het] betekent het uitschakelen van het bewustzijn om het onbewuste naar voren te brengen.”

Vele hypnose-zittingen, meditatietechnieken ten behoeve van een „hoger bewustzijn” en door therapeuten begeleide methoden binnen de „beweging voor de vrijmaking van het menselijk potentieel” kunnen als een vorm van channeling worden beschouwd.

Door deel te nemen aan een channeling-experiment raken sommige mensen overtuigd van de authenticiteit van channeling. Moss, die een groot aantal channels bestudeerd heeft, zegt: „Het grootste gevaar van channeling is dat men gaat geloven dat de boodschappen waar zijn. Men gaat erop vertrouwen, omdat zij afkomstig lijken van een hogere bron, van een persoonlijk contact met de goden.”

Degenen die zich met channeling bezighouden en zij die aan hun boodschap gehoor geven, gaan als vanzelf hun leven erop herinrichten teneinde zich te conformeren aan de boodschap die vanuit dit „hogere bewustzijn” tot hen komt.

„De indrukwekkende gewaarwording die channeling is, maakt dat men er meer en meer op gaat vertrouwen, waardoor men in zichzelf gekeerd raakt; men wordt waanzinnig, raakt geïsoleerd, verliest het contact met de werkelijkheid, en is zichzelf niet meer meester”, vervolgt Moss.

Op de vraag naar de kwaliteit van de informatie die van channels afkomstig is, antwoordt Moss: „Het grootste deel van het informatiemateriaal bij channeling bevindt zich in het onbewuste van de persoon in kwestie. Ik heb nooit informatie gekregen die nuttig of authentiek bleek te zijn. De meeste antwoorden zijn vaag of onzinnig en louter hersenspinsels van de betreffende persoon . . . de persoon zelf vormt de kennis.”

Er zijn echter gevallen, zoals herinneringen aan een vorig leven, buitenlichamelijke ervaringen en nieuwe, onverwachte kennis of vermogens, waarvoor geen sluitende wetenschappelijke verklaring te vinden lijkt. Vormen deze een type van channeling dat dieper gaat dan het onderbewuste van de mens?

En wat moeten we denken van mensen die plotseling in staat zijn buitengewone fysieke of geestelijke prestaties te leveren? Of die vertellen over visioenen die zich blijkbaar buiten de tijd en de ruimte hebben afgespeeld, zoals astrale visioenen of reizen door de tijd?

Welke waarde moet men hechten aan channeling, of althans aan de meer diepgaande vormen daarvan? En hoe is het met de bewering van channels dat geesten mensen zijn die naar het hiernamaals zijn „overgegaan“?

COMMUNICATIE MET DE DODEN?

WEINIG vragen zijn van zulk vitaal belang als de vraag: wat is de menselijke natuur en wat is de uiteindelijke bestemming van de mens? Wat gebeurt er na de dood? Is er een leven aan de overzijde van het graf? En zo ja, is het mogelijk, op welke wijze dan ook, met degenen die zijn „overgegaan” te communiceren? Kan men met gestorven familieleden en vrienden of met (beroemde) personen uit de geschiedenis „in contact treden”?

Sinds het begin van de geschiedenis hebben vrijwel alle beschavingen de een of ander vorm van geloof in een hierna maals gekend. Het is dan ook niet verwonderlijk dat pogingen om met overledenen te communiceren tot op de vroegste Oudheid teruggaan.

Het geloof dat de geesten van degenen die zijn „overgegaan” contact met levende mensen kunnen maken staat tegenwoordig bekend als *spiritisme* (soms als *spiritualisme*). Het moderne spiritisme is ontstaan in het midden van de vorige eeuw, om precies te zijn op 31 maart 1848, in Hydesville in de staat New York.

Het is een interessant verhaal. Enkele nachten lang was de familie Fox uit de slaap gehouden door mysterieus geklop en andere vreemde geluiden. Voor zover John Fox kon nagaan werden de storende geluiden niet veroorzaakt door muizen, ratten of de wind. Op zich niets bijzonders. De geschie-

denis is vol dergelijke verhalen over „spookhuizen”. In dit geval namen de gebeurtenissen echter een unieke wending.

Op 31 maart daagden de beide dochters van John Fox bij wijze van spel de geluiden uit hun eigen klopritme te herhalen. Opmerkelijk was dat dit inderdaad gebeurde, alsof het werd voortgebracht door onzichtbare handen! De gezusters Fox hadden een *dialog* tot stand gebracht met de onzichtbare aanwezige die de geluiden voortbracht!

Het nieuws van wat zich in het huis van de familie Fox afspeelde verbreidde zich snel en bracht veel consternatie teweeg. Buren werden uitgenodigd de „gesprekken” te komen volgen. Velen raakten ervan overtuigd dat de gezusters Fox in werkelijk contact met overledenen stonden.

Hiermee was het moderne spiritisme ontstaan.

Binnen enkele decennia verwierf de omstreden beweging miljoenen aanhangers over de gehele wereld. Tot hen behoorden vele beroemdheden, zoals Sir Arthur Conan Doyle, de schepper van Sherlock Holmes, en de Engelse natuurkundige Sir William Crookes.

Boodschappen van de „overzijde”?

De dood, verklaren spiritisten en mediums, is slechts een toegangsdeur tot een voortgezet leven, het leven in de „geestenwereld”. Bovendien, beweren zij, kunnen wij contact hebben, d.w.z. communicatie tot stand brengen, met degenen die zich aan de „overzijde” bevinden.

Doorgaans wordt gepoogd dit contact tijdens een seance tot stand te brengen door middel van een medium. Een seance (Frans voor „zitting”) is een bijeenkomst die ten doel heeft spiritistische verschijnselen op te roepen of te aanschouwen. Het medium (meestal een vrouw) is het middelpunt van een seance via wie de communicatie met „de geesten van overledenen” plaatsvindt.

Een seance verloopt in het kort als volgt: In een kring rond een tafel zit een kleine groep mensen die elkaar gewoonlijk met de hand vasthouden of raken. De kamer is stil en donker. Het medium raakt geheel of gedeeltelijk in trance, een toestand die op een zware hypnose lijkt.

Het in trance verkerende medium beweert vervolgens boodschappen van de geestenwereld over te brengen aan de-

genen die rond de tafel zitten. De boodschappen komen veelal via de geest van een overledene die met het medium contact onderhoudt en boodschappen van andere geesten overbrengt.

Soms herhaalt het medium voor de deelnemers rond de tafel slechts wat haar door deze „geleidegeest” wordt verteld of beschrijft zij wat zij in de geestenwereld ziet. Bij andere gelegenheden spreekt de geleidegeest of een andere geest rechtstreeks via het medium.

Nu en dan horen de deelnemers zelf stemmen van geesten die van buiten het medium komen, soms ergens van boven. In zeldzame gevallen neemt een geest een vaag zichtbare vorm aan — een voor allen zichtbare geestverschijning!

Velen zijn na het bijwonen van seances volledig van de authenticiteit van deze verschijnselen overtuigd. Anderen vermoeden dat er bedrog in het spel is. Wat is de waarheid?

Is communicatie tussen „beide werelden” mogelijk?

De beroemde Amerikaanse goochelaar Harry Houdini (1874-1926) zocht een antwoord op deze vraag. Hij daagde mediums uit hem de authenticiteit van hun activiteiten op overtuigende wijze te bewijzen. Hij beweerde elk effect dat zij tijdens een seance teweegbrachten met zuiver fysieke middelen te kunnen nabootsen.

Gedurende de 30 jaar dat hij van vermeende voorbeelden van communicatie met het „hiernamaals” getuige was geweest, had Houdini, naar hij verklaarde, „geen enkel voorval ontdekt dat ook maar een zweem van echtheid vertoonde”.

Wat Houdini wel vaak ontdekte was uiterst slim bedrog en knappe illusies door charlatans en niets ontziende mediums.

Verduisterde kamers vormden het volmaakte toneel voor bedrog. Een combinatie van verborgen microfoons, draden, projectors, buiksprekerij, goocheltrucs en andere vernuftige technieken produceerde een heel arsenaal van opzienbarende effecten die de lichtgelovigen overtuigden. Houdini betrapte tientallen in verlegenheid gebrachte mediums op heterdaad bij het plegen van dergelijk bedrog.

Op grond van zijn bevindingen concludeerde Houdini dat het spiritisme een en al trucege, misleiding en bedrog was. Andere onderzoekers zijn het met hem eens dat het bedrogspercentage zeer hoog is.

Zijn dan *alle* mediums bedriegers?

Beslist niet! Er zijn serieuze mediums die de toets van de meest grondige onderzoeksmethoden doorstaan en ondanks deze uiterst nauwkeurige testen geen blijk geven van enige vorm van bedrog. Staan zij dan werkelijk, zoals zij zelf menen, in contact met *de doden*?

Foto's van geesten

De fotografie, die toen het moderne spiritisme opkwam nog in de kinderschoenen stond, kwam de spiritisten al spoedig te hulp en overtuigde het publiek van het bestaan van leven aan de overzijde van het graf.

In de loop van tientallen jaren werden honderden foto's genomen die pretendeerden vaag gematerialiseerde geesten te tonen die daadwerkelijk door de camera waren vastgelegd. Veel spiritisten beschouwen zulke foto's als een onomstotelijk bewijs van de juistheid van hun opvattingen.

Een groot percentage van die foto's is echter vals gebleken en aangemerkt als het resultaat van geretoucheerde negatieven, dubbele belichting, kunstmatige lichteffecten of andere vormen van bedrog. Slechts een klein deel bleek bestand tegen nader onderzoek.

Opnieuw rijst dus de vraag: is deze laatste categorie foto's een *bewijs* van het bestaan van leven na de dood?

Elektronische communicatie

Inmiddels is er sprake van een opzienbarende verdere ontwikkeling in de wereld van het spiritisme. Experimenten van een groep wetenschapsmensen hebben naar verluidt geleid tot de produktie van een elektronisch apparaat dat degene die het bedient in staat stelt tot het voeren van een tweerichtinggesprek met doden op een wijze die op telefoneren lijkt.

Niemand minder dan de grote uitvinder Thomas Edison overwoog als eerste de mogelijkheid van communicatie met de doden door middel van een instrument. Tot in de tweede helft van de jaren vijftig slaagde men er echter niet in elektronisch contact met de geestenwereld tot stand te brengen.

In 1959 speelde de Zweedse filmproducent en schilder Friedrich Jurgenson enkele banden met vogelgeluiden af die hij in de Zweedse bossen had opgenomen. Tot zijn verbazing

hoorde hij op de band wat naar hij meende de stem van zijn overleden moeder was! Dit vormde het begin van een serie experimenten om stemmen van geesten op te nemen. Op zijn banden zijn honderden stemmen te horen.

Andere onderzoekers beweren de stem van de geest van Churchill, Hitler, Stalin, Tolstoj en vele andere bekende personen uit de geschiedenis te hebben vastgelegd.

Vele jaren van onderzoek en experimenten op dit gebied hebben geleid tot de produktie van het eerdergenoemde toestel. Het toestel wordt afgestemd op bepaalde radiofrequenties die een kanaal vormen waarlangs „degenen die op de hogere niveaus verkeren” hun boodschappen kunnen doorgeven.

Er is geen aanwijsbare reden om te twijfelen aan de oprechtheid of integriteit van degenen die aan dit project hebben meegewerkt of de andere onderzoekers op het gebied van elektronische stemverschijnselen (EVP: *electronic voice phenomena*). Het is niet waarschijnlijk dat de stemgeluiden op enigerlei wijze zijn nagebootst. Er zijn geen aanwijzingen van knoeierij of bedrog. Het is duidelijk dat de onderzoekers werkelijk stemcontact hebben gehad met geestelijke entiteiten.

Hoe werkt het apparaat? „Het werkt,” merkt een van de uitvinders op, „maar wij begrijpen nog niet helemaal de eraan ten grondslag liggende wetten.” Ook geeft hij toe dat er in zekere mate mediamieke activiteit bij te pas komt. „Het [het apparaat] moet bediend worden door iemand met een zeer speciaal soort psychische energie.”

Zijn de bewuste stemmen inderdaad afkomstig van overledenen?

Sommige onderzoekers denken dat deze vermeende „boodschappen van overledenen” in feite afkomstig zouden kunnen zijn uit het *onderbewuste* van degene die het toestel bedient, en dus niet van de „overzijde”. Dezelfde uitleg wordt vaak gegeven als verklaring voor de boodschappen van mediums tijdens seances.

Er zijn nog talloze andere verklaringen naar voren gebracht. Ook hier geldt weer dat niet alle verschijnselen die met geesten in verband worden gebracht door dergelijke theorieën voldoende kunnen worden verklaard. Er blijven bepaalde verschijnselen waarvoor nog geen bevredigende verklaring is gegeven, buiten die van werkelijk contact met geesten.

BESTAAT ER EEN WERKELIJKE GEESTENWERELD?

BESTAAT ER een wereld van geesten of geestelijke wezens? Bestaat er een duivel? Hoe zijn de vele buitenzintuiglijke ervaringsgebieden te verklaren die de natuurwetenschap voor een raadsel plaatsen?

Enige tijd geleden berichtte een vooraanstaande Britse krant: „Bij een toenemend aantal mensen dat meent door een boze geest bezeten te zijn wordt door Anglicaanse geestelijken exorcisme bedreven.”

Exorcisme in de 20e eeuw!

Onzichtbare machten?

In onze verwarde samenleving hebben veel mensen met verveling en frustratie te kampen. Het worden „zoekers”. Zij gaan zich bezighouden met astrologie en psychische activiteiten van uiteenlopende aard. Zij willen het bestaan van een geestenwereld in het hier en nu „ervaren”.

Zij staan er echter niet bij stil dat degenen die zich overgeven aan machten die zij niet doorgronden, daar niet onaangedaan door blijven.

Het is van groot belang de waarheid over dit veelal slecht begrepen onderwerp in te zien. Gaat er een onzichtbare wereld van geestelijke machten schuil achter bepaalde manifestaties van fysiek onverklaarbare gebeurtenissen, achter sommige vormen van geestesziekte, huiveringwekkende of

onnatuurlijke daden van geweld die zich als krankzinnigheid voordoen, of zelfs achter religieuze wonderen die worden gepresenteerd als daden van God?

De enige bron van kennis

De vele vormen van het kwaad in de samenleving kunnen niet allemaal wetenschappelijk worden verklaard. Psychologen en psychiaters staan vaak voor raadsels.

Uiteraard hebben ook de godsdiensten over de oorzaken van het kwaad gespeculeerd. Maar laten wij ons wenden tot de *enige* betrouwbare bron van kennis inzake de geest en geestelijke zaken: de openbaring die God de Schepper aan de mensheid heeft gegeven. Men kan deze openbaring, de Bijbel, natuurlijk verwerpen, maar welk antwoord staat dan ter beschikking op de vragen die ook integere geleerden voor een raadsel plaatsen?

God maakt in zijn geschreven openbaring van onmisbare geestelijke kennis bekend dat Hij geest is (Joh. 4:24). Hij is het hoogste scheppende geestelijke Wezen. Hij wordt de „Vader der geesten” genoemd (Hebr. 12:9).

De Bijbel zegt het geopenbaarde Woord van God te zijn, een openbaring van onmisbare geestelijke kennis die op geen andere wijze voor de mens toegankelijk is. Jezus van Nazareth heeft gezegd dat de mens in overeenstemming met elk woord ervan behoort te leven (Matth. 4:4). Jezus heeft ook gezegd dat de Bijbel „niet kan gebroken worden”, niet kan worden weerlegd door intern of extern bewijsmateriaal (Joh. 10:35). Hij is rechtstreeks door de Schepper geïnspireerd (2 Tim. 3:16). Het is het goddelijk „handboek”, waarin God de mens inzicht verschaft dat op geen enkele andere wijze kan worden verkregen. De Bijbel is de definitieve gezagsbron bij vragen inzake oorsprong en doel der dingen en ook bij de vraag of er een duivel en demonen bestaan.

Wat zegt de Bijbel?

Het oudste deel van de Bijbel werd oorspronkelijk in het Hebreeuws geschreven. Het maakt de oorsprong bekend van een uiterst machtig geestelijk wezen dat de duivel wordt genoemd. Deze begon zijn bestaan niet als de duivel, maar als een lichtende engel. Hij liet echter ijdelheid in zijn geest toe

en kwam in opstand tegen zijn Schepper. Hij werd Satan.

Het hebreeuwse woord Satan betekent „Verhinderaar” of „Tegenstander”. Dit geeft ons een aanknopingspunt met betrekking tot Satans houding, waarmee hij de beschaving van de mens heeft doordrenkt.

In het Nieuwe Testament, dat in het Grieks werd geschreven, wordt Satan de „verzoeker”, de „boze”, de „aanklager”, de „overste van de macht der lucht”, de „vader der leugen”, de „overste dezer wereld” genoemd. Zie Matth. 4:3; 1 Thess. 3:5; Matth. 13:19, 39; 1 Joh. 2:13, 14; 3:12; 5:18; Openb. 12:10; Ef. 2:2; Joh. 8:44; 14:30; 16:11.

Inderdaad bestaat er een onzichtbare wereld van geesten, goede en kwade. Niet alleen is er een God, de Schepper, maar er zijn ook lagere geestelijke wezens, van wie twee derde aan Gods bestuur is onderworpen en één derde door Satan werd meegesleept in zijn opstand tegen God (Openb. 12:3-4).

Laten wij eens kijken naar de allereerste confrontatie van een mens met de wereld van de geest. „En God zeide: Laat Ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis, opdat zij heersen . . .” (Gen. 1:26). God had de mens geschapen om te worden zoals Hij, om een goddelijk karakter te ontwikkelen en uiteindelijk met God de eeuwigheid te delen in Gods Gezin.

Kort nadat deze relatie tot stand was gebracht, verscheen Satan als een slang aan onze eerste voorouders. Let op de listige wijze waarop Satan te werk ging. Hij zei: „God heeft zeker wel gezegd: Gij zult niet eten van enige boom in de hof?” (Gen. 3:1.)

Onmiddellijk begon Satan in de geest van de eerste vrouw vragen en twijfels te zaaien: „Heeft God werkelijk niet iets voor u verborgen gehouden? Misschien is God wel niet eerlijk.”

Toen Satan de vrouw hoorde spreken over de doodstraf die op overtreding van het verbod stond, zei hij tot haar: „Gij zult geenszins sterven, maar God weet, dat ten dage, dat gij daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden, en gij als God zult zijn, kennende goed en kwaad” (vers 4-6).

In feite noemde Satan God een leugenaar en beschuldigde hij God ervan de verboden vrucht achter te houden om de mens onder de duim te kunnen houden en hem te verhin-

deren te worden „als God”. Satan appelleerde ook aan fysieke begeerten (de boom zag er begeerlijk uit) en aan intellectuele ijdelheid: „... en gij als God zult zijn, kennende goed en kwaad”.

De duivel en Job

Satan is de aanklager. Ook is hij de „vader der leugen”. Hij beschuldigt God of Gods ware dienaren — die hij haat — van dingen waaraan hij, Satan zelf, zich schuldig maakt.

In de eerste twee hoofdstukken van het boek Job treffen wij een opmerkelijk verslag aan van Satans activiteiten en werkwijze.

Wat deed Satan toen God hem vertelde dat de aartsvader Job een goed en rechtschapen mens was?

Satan wilde Job vernietigen en alles wat hij had van hem afnemen. Satan nam aanstoot aan Jobs karakter en aan Jobs uiteindelijke bestemming, die in beginsel de bestemming van alle mensen is: in Gods koninkrijk regeren over de aarde en „oordelen” over de engelen en over Satans demonen (1 Kor. 6:3).

Hij begon dan ook onmiddellijk Gods dienaar Job te beschuldigen. Satan suggereerde dat Job verkeerde motieven had. Satan daagde God uit: „Strek daarentegen uw hand uit en tast alles aan wat hij bezit — of hij U dan niet openlijk zal vaarwel zeggen!” (Job 1:11.)

God antwoordde: „Zie, al wat hij bezit, zij in uw macht; alleen tegen hemzelf zult gij uw hand niet uitstrekken.” Dan volgt het verslag van hoe Satan praktisch alles wat Job bezat vernietigde.

Later kreeg Satan toestemming om ook Jobs gezondheid te verwoesten en bracht hij hem tot wanhoop en tot de rand van de dood. Merk hierbij op dat Satan slechts zover kan gaan als God hem toestaat. Hij kan niets doen zonder Gods toestemming (Job 1:12 en 2:6).

Satan is dus een werkelijk bestaand wezen. Ook zijn demonen bestaan echt. Er is een geestelijke realiteit. De vraag is nu: welke rol spelen deze geestelijke wezens in de communicatie met overledenen? Deze vraag zullen we in het volgende hoofdstuk beantwoorden.

„GELEIDEGEESTEN”

DE verklaring voor het bestaan van mediums, seances en verschijnselen zoals geestenfotografie, „spoken” en dergelijke vinden we in de Bijbel.

De Bijbel openbaart dat er inderdaad een geestenwereld bestaat! De Bijbel waarschuwt echter voor de gevaren die kleven aan het contact van mensen met die geestenwereld. De Bijbel zegt bijvoorbeeld:

„Gij zult u niet wenden tot de geesten van doden [de „geleidegeesten” die in contact treden met een channel, geestenbezweerder of medium] of tot waarzeggende geesten, gij zult hen niet zoeken, om u met hen te verontreinigen . . . ” (Lev. 19:31).

En: „Onder u zal er niemand worden aangetroffen . . . die waarzeggerij pleegt [geheime kennis verkrijgt met bovennatuurlijke middelen], geen wichelaar, uitlegger van voortekenen, of tovenaars, geen bezweerder, niemand, die de geest van een dode of een waarzeggende geest ondervraagt of die de doden raadpleegt. Want ieder die deze dingen doet, is de Here een gruwel . . . ” (Deut. 18:10-12).

En verder: „Bedrieglijke dingen en leugenachtige waarzeggerij hebben zij geschouwd, die zeggen: zo luidt het woord des Heren — terwijl de Here hen niet gezonden heeft; en dan wachten zij nog op de vervulling van het woord! Hebt gij dan geen bedrieglijk gezicht geschouwd en leugenachtige waarzeggerij gesproken . . . ” (Ezech. 13:6-7).

In 1 Samuel 28 lezen wij het verslag van een „seance” in de Oudheid waarbij koning Saul van Israël betrokken was. Saul wilde vernemen hoe de afloop zou zijn van een grote veldslag met de Filistijnen die hij op het punt stond aan te gaan. Hij vroeg God ernaar, maar kreeg geen antwoord (vers 6). God weigerde naar Saul te luisteren vanwege diens opstandige houding.

Saul tartte vervolgens Gods duidelijk in de wet vervatte geboden en gelastte zijn dienaren: „Zoekt mij een vrouw die *geesten van doden kan bezweren*; dan wil ik naar haar toe gaan en haar raadplegen” (vers 7).

Men vertelde Saul dat er te Endor een vrouw was die de geesten van doden kon bezweren. In sommige vertalingen wordt zij een waarzegster genoemd, in andere een geestenbezweerster.

Saul vermomde zich en ging 's nachts naar de vrouw toe en zei: „Wil mij waarzeggen met behulp van de geest van een dode, en laat mij opkomen die ik u noemen zal” (vers 8). De praktijk van het „raadplegen van doden” was wijdverbreid onder de heidense buurvölker van het oude Israël. Saul had zich erdoor laten beïnvloeden.

Let op wat er toen gebeurde:

Het medium vroeg wie zij moest laten opkomen. Saul antwoordde: „Laat mij Samuël opkomen” (vers 11).

De vrouw zag toen een gestalte waarvan zij meende dat het die van Samuël was. Saul zelf zag de geest niet, want hij vroeg de vrouw deze voor hem te beschrijven. Uit haar beschrijving „begreep Saul, dat het Samuël was” (vers 14).

De geest, nog steeds onzichtbaar voor Saul, sprak vervolgens rechtstreeks tot Saul en profeteerde zijn spoedige nederlaag tegen de Filistijnen (vers 18-19).

De geest die verscheen was niet Samuël. Samuël was dood (vers 3), en „de doden weten niets” (Pred. 9:5, 10). Bij iemands dood eindigen zijn gedachten, zoals de Bijbel duidelijk leert (Ps. 146:4).

De Bijbel vertelt ons bovendien dat God weigerde Saul te antwoorden door profeten (1 Sam. 28:6). Samuël was evenwel een profeet (Hand. 13:20). De geest die tot Saul sprak kan dus niet werkelijk Samuël zijn geweest.

Wat aan het medium verscheen en tot Saul sprak was slechts een gestalte die op Samuël leek, een demon of boze geest

die de gedaante van Samuël had aangenomen! Het was een vorm van *bedrog*, hoe oprecht het medium ook mag zijn geweest. Binnen de bijbelse leer is er geen andere verklaring mogelijk.

Saul *nam aan* dat de boze geest Samuël was, precies zoals spiritisten *aannemen* dat zij contact hebben met de geesten van overledenen. Toen Hamlet in het gelijknamige toneelstuk van Shakespeare een gedaante ontmoette die be-weerde de geest van zijn vader te zijn, dacht hij bij zichzelf:

„De geest die ik heb gezien

Zou de duivel kunnen zijn; en de duivel heeft het vermogen.

Een aangename gestalte aan te nemen.” (II, 2.)

Saul *zondigde* door een waarzegster te raadplegen. God neemt de zonde van het spiritisme zeer ernstig op. „Zo *stierf* Saul, omdat hij de Here ontrouw geweest was . . .” (1 Kron. 10:13).

Werken der duisternis

Demonen zijn geesten van de duisternis. Spiritisme is een werk van de *duisternis*. Het is niet voor niets een spiritistische gewoonte om seances te houden in een *verduisterde* kamer. Licht, zeggen spiritisten, belemmert de communicatie met geesten. Dit feit alleen al zegt iets over *het soort geesten* waarmee zij contact hebben!

Men zou spiritisten de vraag kunnen stellen waarom het „hiernamaals” zich zozeer schijnt bezig te houden met de banaliteiten die zich veelvuldig tijdens seances en in „spookhuizen” voordoen: geklop en kloptekens, angstaanjagende geluiden, geschreeuw, tafeldansen en dergelijke. Houdt dit zogenoemde hiernamaals niet *meer* in dan het uithalen van infantiele streken en het voeren van doorgaans onbeduidende conversatie?

Er zijn uiteraard mensen die beweren te communiceren met profeten en apostelen en zelfs met Jezus. De profeten, de apostelen en Jezus zelf spreken echter tot ons *door middel van de Bijbel*, en niet door middel van seances of channeling!

Wat zich achter de geestenmanifestaties tijdens seances, achter de geestenfoto's en de elektronische stemfenomenen verbergt is de wereld der demonen. De demonen, die zich als „geesten van overledenen” voordoen, bedriegen de bijbels ongeschoolden, zoals zij dat ook deden met koning Saul in Endor!

WAARZEGGERIJ: HOED U ERVOOR BIJ HET NEMEN VAN BESLISSINGEN

Er doen zich in het leven soms persoonlijke vragen voor die ons voor een moeilijke keuze kunnen plaatsen. Vragen als: Welk beroep is het meest geschikt voor mij? Waar moet ik gaan wonen? Wat kan ik van mijn toekomst maken?

Een beduidend aantal mensen vindt het leven een verwarrend en frustrerend proces van zoeken naar een juiste koers in een gevaarlijke en onzekere wereld. Zij zoeken kortere wegen om een einde te maken aan de angsten, twijfels, teleurstellingen en verantwoordelijkheden die met besluitvorming, actie en het overwinnen van moeilijkheden gepaard gaan. Mensen van alle leeftijden en culturen zoeken deze kortere wegen in de mystieke diensten van orakels, waarzeggers en sjamanen (medicijnmannen), personen die zich beroemen op magische

kunsten, gebruik maken van speciale instrumenten of beweren geheime kennis te bezitten die duiding van de tekenen van de natuur mogelijk maken.

Dergelijke activiteiten worden „divinatie” of „waarzeggerij” genoemd. Waarzeggerij vervangt de wezenlijke behoefte en plicht van iedere mens om wijze beslissingen te nemen die karaktervormend zijn. Waarzeggerij houdt in het raadplegen van uiteenlopende bronnen zoals mensen, geesten, overledenen, of dingen, elementen of de natuur, om kennis te verkrijgen inzake mensen, gebeurtenissen, de toekomst en andere zaken die niet op normale of eenvoudige wijze te verkrijgen zijn.

Tallose mensen vertrouwen tegenwoordig liever op waarzeggerij dan dat zij trachten te leren zelf deugdelijke en verstandige

beslissingen te nemen. Tot de belangrijkste waarzegtechnieken behoren:

Astrologie

De kern van de astrologie is het geloof dat er een actieve relatie bestaat tussen de mens en het natuurlijke universum, dat deze relatie de levensloop van de mens bepaalt en als zodanig geïnterpreteerd kan worden. De astrologie beweert dat de onderlinge relaties van de hemellichamen het lot, de aangelegenheden en het karakter van de mens beïnvloeden.

Diepgaand onderzoek heeft echter uitgewezen dat er tussen de karaktereigenschappen van duizenden succesvolle mensen en hun sterrenbeeld geen verband bestaat.

Toch blijft de astrologie zo populair dat in sommige gebieden die onderzocht zijn 9 van de 10 personen hun eigen sterrenbeeld kennen, terwijl nog niet de helft de eigen bloedgroep kent. Boeken over astrologie behoren tot de best verkochte boeken.

De astrologie bereikt doorgaans een populariteitspiek voor of tijdens oorlogen of crises. In de Tweede Wereldoorlog raadpleegden leiders van de elkaar bestrijdende legers elk

voor zich de astrologie om zich van de overwinning te verzekeren.

Sommige landen hebben astrologen in officiële overheidsdienst om bij staatszaken te adviseren. De bijbelse instructie daarentegen luidt: „Indien echter iemand van u in wijsheid te kort schiet, dan bidde hij God daarom, die aan allen geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt; en zij zal hem gegeven worden” (Jak. 1:5). Wijsheid verkrijgt men door gebed tot God en door studie van Gods geopenbaarde wil: de Bijbel.

Hydromantie

Michel de Nostre-Dame, een Franse arts uit de 16e eeuw, beter bekend als Nostradamus, beweerde visioenen te hebben gekregen door in een kom water op een driehoek te kijken.

Hij paste „hydromantie” (of „lecanomantie”) toe, waarzeggerij met behulp van water of andere vloeistoffen of voorwerpen waardoor, naar men zegt, visioenen optreden. Nostradamus beweerde dat zijn visioenen van God afkomstig waren. Nostradamus zag daarbij het feit over het hoofd dat de ware God geen waarzeggerij gebruikt om zijn wil te openbaren (Deut. 18:10-11).

Enkele van zijn vele duistere voorspellingen zijn achteraf door waarzeggers als juist aangemerkt.

Necromantie

Necromantie is het raadplegen van doden of geesten bij de oplossing van vragen of problemen of om verborgen kennis verkrijgen. Dit gebeurt in de regel via een medium of „kanaal” (*channel*) dat met de geest in contact treedt.

De Bijbel wijst duidelijk op het zinloze van necromantie. „En wanneer men tot u zegt: Vraagt de geesten van doden en de waarzeggende geesten . . . Zal men voor de levenden de doden vragen?” (Jes. 8:19.) „De doden weten niets . . . zij hebben nimmer deel aan iets, dat onder de zon geschiedt” (Pred. 9:5-6).

Rabdomantie

Rabdomantie is de duiding van de positie van wichelroeden, pijlen of staven met waarzeggerij als doel.

Wichelroeden en dergelijke werden in het dagelijks leven van de Oudheid algemeen gebruikt, maar het gebruik ervan met het oog op waarzeggerij wordt in de Bijbel veroordeeld.

„Mijn volk raadpleegt zijn hout, en zijn staf moet het voorlichten. Want een

geest van ontucht doet hen dwalen, zodat zij zich in ontucht aan hun God onttrekken” (Hos. 4:12).

Dit soort waarzeggerij ontstond, zoals alle waarzegmethoden, als een techniek om de wil van de goden te vernemen. Waarzeggerij is per definitie een kunst of activiteit die iemands vermogen om karakter te ontwikkelen en een juiste relatie met God te hebben verstoort.

De mens moet zijn verstand gebruiken en ontwikkelen. God geeft mogelijkheden om het verstand te scherpen. Gods Geest, niet een valse geest of een roede, verschaft onderscheidingsvermogen en ontwikkelt een gezonde geest (2 Tim. 1:7).

Bovendien geeft God raad door middel van zijn dienaren die zijn liefde uitoefenen en zijn wet toepassen. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor onze beslissingen en handelingen berust echter bij onszelf. Wij moeten zelf onze levenswijze bepalen. Wij moeten dit beslist niet aan een waarzegger overlaten. In Deuteronomium 30:19 draagt God ieder van ons op de weg te kiezen die ten leven leidt. Die weg wordt geopenbaard in de Bijbel, de grondslag van alle kennis.

DROMEN, DROMERS EN DE GEESTENWERELD

HEBT U OOIIT een droom gehad, zo levensecht, dat u tijdens het dromen zou hebben kunnen zweren dat het *geen* droom was? Op andere momenten droomde u juist dat u droomde en wist u, terwijl u nog sliep, dat het een droom betrof.

Iedereen kan interessante verhalen vertellen over zijn of haar dromen. Nu eens zijn ze humoristisch, dan weer droevig. Soms luchtig, soms zwaarwichtig, zoals nachtmerries.

Nachtmerries kunnen ware gruwelverhalen of traumatische ervaringen bevatten. Nachtmerries kunnen zich voordoen in tijden van hevige spanning. Zij doen zich voor bij oorlogvoerende soldaten, maar ook jaren na het verloop van traumatische gebeurtenissen. Herhaaldelijke nachtmerries bij kinderen of volwassenen kunnen wijzen op het bestaan van een fysiek of emotioneel probleem.

Waar komen dromen vandaan en wat heeft dit onderwerp te maken met de geestenwereld? Worden sommige dromen door krachten van buitenaf beïnvloed?

Dromen zijn doorgaans iets natuurlijks. In feite droomt iedereen elke nacht, maar kan men zich niet altijd alle dromen herinneren. Er kan evenwel ook sprake zijn van toegenomen activiteit overdag, zodat de hersenen als het ware overwerk verrichten. Het netwerk van gedachten wordt niet uitgeschakeld wanneer de mens slaapt.

Om te begrijpen hoe dromen ontstaan en op welke wijze zij al dan niet kunnen worden beïnvloed door de geestenwereld, moeten wij inzicht krijgen in wat de mens is, wat hem van de dieren onderscheidt, wat hem uitzonderlijk maakt als redelijk en redenerend wezen.

De mens is verreweg superieur aan de andere wezens op aarde. Er is een enorm verschil tussen het denkvermogen van de mens en de hersenfuncties van een dier. De hersenen van de hoogste gewervelde dieren van het dierenrijk komen wat hun fysiek ontwerp betreft overeen met de hersenen van de mens. De hersenen van een walvis, olifant en dolfijn zijn groter, die van een chimpansee bijna even groot als die van de mens. Toch is het vermogen van de menselijke hersenen onbeschrijflijk veel groter. Waarom?

Een groot aantal bijbelpassages geeft aan dat er een geest in de mens is. Geest is geen materie, maar de mens is wel materie. Deze menselijke geest (die moet worden onderscheiden van Gods heilige Geest) verschaft denkvermogen aan de menselijke hersenen.

De Bijbel wijst erop dat de menselijke geest kan worden beïnvloed door zijn omgeving: door het dagelijks werk, door andere mensen en ook door boze machten (Ef. 2:1-2) die in staat zijn hem met verkeerde stemmingen en houdingen te injecteren, of door machten, afkomstig uit een goede bron (Ezra 1:1), die in staat zijn de menselijke geest tot het goede te bewegen.

Uit wetenschappelijk onderzoek naar slaapritmen (met behulp van een instrument dat *elektro-encefalograaf* genoemd wordt) blijkt dat de hersenen elektrische golven uitzenden. Tijdens een slaap met langzame golven vertraagt de denkactiviteit, maar zonder geheel tot stilstand te komen. Gedurende perioden van snelle hersenactiviteit bewegen de ogen van de slaper snel alsof zij de gebeurtenissen van een droom gadeslaan. Wordt een slaper in een dergelijke periode gewekt, dan kan hij zich vaak herinneren wat hij heeft gedroomd. Het slapen tijdens deze periode wordt de REM (*Rapid Eye Movement*)-slaap genoemd. Dromen zijn dus een natuurlijk verschijnsel.

In de Bijbel worden bepaalde dromen vermeld. In die dromen hebben dienaren van God rechtstreekse communica-

tie met God of met een engel of boodschapper van God. Sommige dromen hadden tot doel Gods dienaren te waarschuwen voor gevaar; zie het verslag in Mattheüs 2, waarin Jozef, de echtgenoot van Maria, de moeder van Jezus, in een droom wordt aangeraden naar Egypte te vluchten en in een latere droom om weer naar Israël terug te keren.

Op andere momenten werden visioenen of dromen gezonden als bron van bemoediging. Zie Richteren 7:13-15 en Handelingen 18:9.

Bekend zijn Jakobs droom over de ladder die tot aan de hemel reikte en de dromen van Jozef, de zoon van Jakob. En dan zijn er nog de visioenen van Daniël en die van de apostel Johannes die hij rechtstreeks van Jezus Christus ontving en die in het boek Openbaring beschreven staan.

Maar ook Satan kan communiceren door middel van dromen. In de loop van de geschiedenis zijn er steeds religieuze bewegingen ontstaan doordat iemand een of meer schokkende dromen had, die later soms „visioenen” werden genoemd. De leider werd als een profeet of profetes beschouwd. De geschriften van deze mensen werden vereerd en hun dromen en visioenen vormen de basis van een uitgebreide literatuur. Sommige van deze mensen die zichzelf tot profeet uitriepen verklaarden dat hun geschriften de Bijbel evenaren zo niet overtreffen!

Hoe kan men weten of de visioenen die een geestelijk leider, of een dromer, krijgt van God afkomstig zijn? Moet men zo iemand volgen als de visioenen authentiek lijken? En als de gedane voorspellingen uitkomen?

Eeuwen geleden waarschuwde God het oude Israël: „Wanneer onder u een profeet optreedt of iemand, die dromen heeft, en hij u een teken of een wonder aankondigt, en het teken of wonder *komt*, waarover hij u gesproken heeft met de woorden: laten wij andere goden achterna lopen, die gij niet gekend hebt, en laten wij hen dienen — *dan zult gij naar de woorden van die profeet of van die dromer niet luisteren*; want de Here, uw God, stelt u op de proef om te weten, of gij de Here, uw God, liefhebt met uw ganse hart en met uw ganse ziel” (Deut. 13:1-3).

Let op het verband van sommige visioenen met boosaardige geesten: „En wanneer men tot u zegt: Vraagt de geesten

KIJK OP EIGEN RISICO

De reacties van het publiek op wat men „duivelfilms” zou kunnen noemen kunnen zeer intens zijn. De toeschouwers nemen ze vaak heel serieus.

Interviews met geregelde bezoekers bij de uitgang van het theater laten weinig twijfel bestaan over de invloed van deze films. Sommige mensen waren dodelijk verschrikt en rilden van angst. Anderen voelden zich lichamelijk ziek, waren in het theater flauwgevallen of moesten overgeven. Velen spraken over een versterking van hun geloof in het bestaan van het bovennatuurlijke en van demonen in het bijzonder. En sommigen trachtten natuurlijk hun ervaringen weg te lachen.

Psychische reacties zijn niet het enige mogelijke effect van duivelfilms. Grote delen van de samenleving zijn bijbels gezien nog

steeds analfabeet. Zij denken niet anders of de pseudo-bijbelse pretenties van sommige van deze films berusten op zuivere bijbelse waarheid, terwijl ze in feite vol bijbelse onjuistheden en misvattingen zitten. Het kijken naar duivelfilms kan daarom schadelijke geestelijke en psychische gevolgen hebben.

Sommige theologen beschuldigen de schrijvers en producenten van deze films ervan de duivel, wiens bestaan zij in de meeste gevallen loochenen, ongewild in de kaart te spelen. Door de Bijbel te verdraaien en te romantiseren — door van Satan en zijn bedoelingen een vals beeld te geven — zou Hollywood, aldus de beschuldigingen van deze critici, de werkelijke activiteiten van Satan onherkenbaar maken. Wat kan Satan zich meer wensen dan een verwrongen

populair beeld?

Deze beschuldigingen kunnen terecht zijn, al heerst over dit onderwerp ook onder vele theologen verwarring.

In duivelfilms schuilen vaak nog meer directe persoonlijke gevaren dan bijbelse onjuistheden. In weerwil van de ongegronde beweringen van moderne „verlichte” psychologen en filosofen bestaat er, zoals we gezien hebben, een geestenwereld. Er bestaan demonen en een duivel.

De Bijbel noemt deze duivel „de god dezer eeuw [of wereld]” (2 Kor. 4:4) en „de overste der boze geesten [demonen]” (Markus 3:22), „die de gehele wereld verleidt” (Openb. 12:9). Hij wordt voorgesteld „als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden” (1 Petr. 5:8).

Satans macht of geest is echter niet onbeperkt. Hij kan slechts doen wat God hem toelaat te doen, zoals duidelijk blijkt uit het boek Job. De uitbeelding door de filmindustrie van een groot conflict tussen God en Satan, waarbij God af en toe aan de verliezende hand is, is volstrekt onbijbels.

In de Bijbel vindt men niet alleen talrijke gevallen van bezetenheid door demonen, maar ook gevallen

van „exorcisme”, uitdrijving van boze geesten of demonen door dienaren van God. In bijna alle gevallen berispen Gods dienaren (zoals Paulus in Handelingen 16) de boze geest slechts in de naam van Jezus Christus, „en hij ging uit op datzelfde uur”. De ingewikkelde Latijnse bezweringsformules en de omslachtige „exorcistische riten” die in sommige films worden uitgebeeld zijn niet op de Bijbel gebaseerd.

De invloed van demonen en in sommige gevallen werkelijke bezetenheid treden ook in onze geavanceerde, moderne twintigste-eeuwse wereld nog steeds op. Het openstellen van de geest voor de invloed van demonen door zich bezig te houden met occultisme en door belangstelling voor het bovennatuurlijke brengt dan ook vele gevaren met zich mee.

Bijna 2000 jaar geleden waarschuwde de apostel Paulus: „Neemt geen deel aan de onvruchtbare werken der duisternis . . .” (Ef. 5:11). De apostel Jakobus gaf als advies: „Onderwerpt u dus aan God, maar biedt weerstand aan de duivel, en hij zal van u vlieden” (Jak. 4:7).

Wij moeten de toegang tot onze geest bewaken!

van doden en de waarzeggende geesten, die daar piepen [of kletsen] en mompelen — zal een volk niet zijn God vragen? Zal men voor de levenden de doden vragen? Tot de wet en tot de getuigenis! Voor wie niet spreekt naar dit woord, is er geen dageraad” (Jes. 8:19-20). Zie verder ook Jeremia 23:28, 32; 27:9 en Zacharia 10:2.

De wereld gaat gebukt onder het bedrog van Satan. Er is evenwel een maatstaf om dit bedrog te onderkennen. Indien een boodschap of visioen van een leider of dromer Gods duidelijke instructies weerspreekt, dan moet men die persoon niet volgen. Indien iemand beweert God te kennen, maar zijn geboden niet in acht neemt, dan is in die persoon geen waarheid (1 Joh. 2:4).

Sommige godsdienstige mensen zullen misschien zeggen: „Maar is er niet geprofeteerd dat in de laatste dagen jongelingen gezichten zullen zien en ouden dromen zullen dromen?” Inderdaad. Die profetie is te vinden in Joël 2:28-32. Petrus citeerde een deel ervan op de eerste Pinksterdag van de Kerk (Hand. 2). De profetie ging op die dag gedeeltelijk in vervulling. De meeste profetieën hebben evenwel een tweeledige betekenis, d.w.z. zij hebben een eerste en een latere vervulling. De dag van de uitstorting van Gods heilige Geest op alle vlees moet nog komen.

In Hebreëen 1 lezen wij dat God in het verleden op verschillende wijzen door middel van profeten heeft gesproken. De meeste van die openbaringen vonden plaats door rechtstreekse communicatie of door middel van visioenen. In deze tijd echter spreekt God door middel van zijn Zoon, die het Woord is, en van wie de woorden in de Bijbel zijn vastgelegd. Dit betekent niet, zoals sommigen beweren, dat wij nu leven in een periode „zonder dromen en visioenen”. Lang na zijn opstanding schonk Christus nog enkele dromen en visioenen aan zijn gekozen dienaren, in de tijd dat de Bijbel geschreven werd (Hand. 9:3-9; 11:27-28; 13:1-2; 15:32; 21:10-14, en het gehele boek Openbaring is een profetie). In de toekomst kunnen zich nog meer rechtstreekse openbaringen voordoen, zoals de profeet Joël voorspelde, maar God zal dit doen geschieden door mensen die aan zijn bestuur onderworpen zijn en zijn geboden in acht nemen.

In de tweede helft van de eerste eeuw vond er een grote

misleiding plaats, zoals door Jezus Christus was voorspeld in de profetie van de Olijfberg: „En vele valse profeten zullen opstaan en velen zullen zij verleiden . . . en zij zullen grote tekenen en wonderen doen, zodat zij, ware het mogelijk, ook de uitverkorenen zouden verleiden” (Matth. 24:11, 24). De christelijke wereld werd bedrogen door valse leerstellingen en verschijningen.

Het is dus belangrijk u niet te laten misleiden en Gods uitdrukkelijke advies op te volgen: „Geliefden, vertrouwt niet iedere geest, maar beproeft [onderwerp aan toetsing] de geesten, of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan” (1 Joh. 4:1).

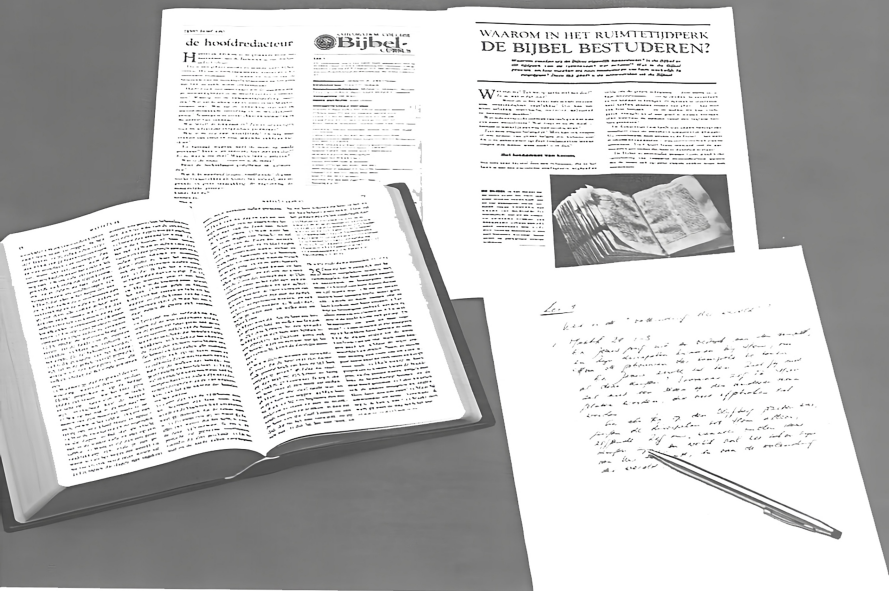

Een unieke cursus van de Bijbel

Vindt u het moeilijk, of zelfs onmogelijk, om te begrijpen wat er in de Bijbel staat? De Bijbelcursus van Ambassador College kan u helpen dit probleem op te lossen. Reeds meer dan 2.000.000 mensen hebben deze unieke cursus gevolgd!

De informatieve, inzichtgevende lessen geven antwoord op de „onbeantwoordbare” problemen van tegenwoordig. Ze verklaren het ware doel van het menselijk leven en andere waarheden van de Bijbel.

Bovendien leert u de waarheid kennen over wat de Bijbel profeteert aangaande de wereldgebeurtenissen van vandaag, en over de door God geïnspireerde weg naar geluk. Deze en andere onderwerpen worden stap voor stap uiteengezet. In elke les wordt een ander hoofdonderwerp

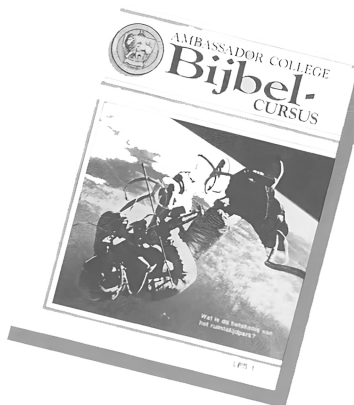
in begrip

bestudeerd. En de Bijbel is het enige studieboek dat u nodig hebt.

U zult iedere les inspirerend vinden, en door vragenlessen zult u regelmatig de vooruitgang in uw kennis kunnen vaststellen. Er is geen lesgeld of enige andere verplichting — de cursus is absoluut gratis! Vraag de introductieles aan door naar ons kantoor te schrijven.

Geheel gratis

Schrijf zonder enige verplichting om les 1 van de Bijbelcursus.

ADRESSEN

Nederland en België: Postbus 444, 3430 AK Nieuwegein, Nederland

Verenigde Staten: P.O. Box 111, Pasadena, California 91123

Canada: P.O. Box 44, Station A, Vancouver, B.C. V6C 2M2

Canada (Frans): B.P. 121, Succ. A, Montreal, P.Q. H3C 1C5

Mexico: Institución Ambassador, Apartado Postal 5-595, 06502 México D.F.

Zuid-Amerika: Institución Ambassador, Apartado Aéreo 11430, Bogotá 1, D.E., Colombia

Caribisch gebied: G.P.O. Box 6063, San Juan, Puerto Rico 00936-6063

Engeland en Midden-Oosten (Engels): P.O. Box 111, Borehamwood, Herts. WD6 1LU, Engeland

Frankrijk, Zwitserland en België (Frans): Le Monde à Venir, Case Postale 10, 91 rue de la Servette, CH-1211 Genève 7, Zwitserland

Duitsland: Postfach 1129, D-5300 Bonn 1, West-Duitsland

Denemarken: Box 211, DK-8100 Aarhus C

Noorwegen: Box 2513 Solli, N-0203 Oslo 2

Zweden: Box 5380, S-102 46 Stockholm

Australië: P.O. Box 202, Burleigh Heads, Queensland 4220

Nieuw-Zeeland en Polynesië: P.O. Box 2709, Auckland 1, Nieuw-Zeeland

Filippijnen: P.O. Box 1111, MCPO, 1299 Makati, Metro Manila

Israël: P.O. Box 19111, Jeruzalem

Zuid-Afrika: P.O. Box 5644, Cape Town 8000

Zimbabwe: P.O. Box U.A.30, Union Ave, Harare

Nigeria: PMB 21006, Ikeja, Lagos State

Ghana: P.O. Box 9617, Kotoka International Airport, Accra

Kenia: P.O. Box 47135, Nairobi

Mauritius: P.O. Box 888, Port Louis

DIT BOEKJE WORDT IN HET ALGEMEEN BELANG GRATIS UITGEGEVEN DOOR DE WERELDWIJDE KERK VAN GOD.

Het wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillig gegeven tienden en bijdragen van de gemeenteleden en anderen die zich geroepen voelen het werk van de Kerk te steunen. Bijdragen worden dankbaar aanvaard. Ieder die op vrijwillige basis wil meehelpen in dit wereldwijde Werk van God, is van harte welkom als medewerker aan dit belangrijke streven: de verkondiging van het Evangelie aan alle volken.

